

3.3 PREDIKATIIVILAUSE

3.3.1 MERKITYS

Predikatiivilauseen tehtävät on kuvailla jotakin asiaa tai olentoa. Kuvailu voi kertoa asian laadusta tai sitten sijoittaa asian johonkin luokkaan tai kategoriaan tai identifioida se jonkun kanssa.

Tämä talo on hyvin vanha.

Nämä talot ovat hyvin vanhoja.

Tämä talo ei ole kovin vanha.

Marja on mun äiti.

Kengät ovat ihan märät.

Tämä jauhe on ruokasoodaa.

3.3.2 RAKENNE

Substantiivi (se mitä kuvaillaan) + *olla* + adjektiivi tai substantiivi (kuvaus)

- Se, mitä kuvaillaan, on lauseen subjekti. Se on aina nominatiivissa. Myös jaolliset sanat ja myös kieltolauseessa.
- *Olla*-verbin muoto riippuu subjektista (monikko/yksikkö/persoona: *on, olin, olisitte* jne.).
- Se adjektiivi tai substantiivi, joka kertoo kuvauksen, on predikatiivi.

3.3.3 PREDIKATIIVILAUSEEN SIJAVAIHTELU

Predikatiivilauseessa vaihtelee predikatiivin sijamuoto eli se sana, joka kertoo, millainen jokin on. Sijavaihteluun vaikuttaa ainoastaan jaollisuus. Jaollinen sana on partitiivissa, jaoton sana on nominatiivissa.

Tämä kala on liian pieni. (jaoton)

Tämä kala on maukasta (jaollinen, ruoka-aine)

Yhdet housut ovat liian isot. (jaoton).

Kaikki housut ovat liian isoja. (jaollinen)

Jaollisuus vaikuttaa sijavaihteluun seuraavasti:

- Jaollisuus liittyy aina substantiiveihin. Adjektiivit eivät kerro jaollisuudesta mitään.
- Jos predikatiivi ITSE on substantiivi, katsotaan sen omaa jaollisuutta tai jaottomuutta.

Tämä on kaunis rakennus. (Rakennus on jaoton, siksi se on nominatiivissa.)

Tämä on todella hyvää teetä. (Tee on jaollinen, siksi se on partitiivissa.)

Tämä on kello. (jaoton)

Nämä korut ovat äidin lahja minulle.

Nämä ovat kurahousut.

Ne olivat kaikkien aikojen parhaat bileet.

Nämä muruset ovat **hiekkaa**.

Nämä kuivatut lehdet ovat **teetä**.

Pekka ja Tomi ovat **kavereita**.

Opiskelijat ovat **nuoria aikuisia**.

Mutta aika usein predikatiivi on itse adjektiivi eikä substantiivi. Silloin pitää katsoa saman lauseen muuta substantiivia, joka löytyy lauseen alusta ja on lauseen subjekti. Siitä seuraa vähän hassu mutta toisaalta ihan normaali tilanne, että subjektin jaollisuus näkyy predikatiivin sijamuodossa.

Tämä omena on **raaka**. (omena on jaoton, siksi predikatiivi "raaka" on nominatiivissa)

Tämä mehu on tosi **makeaa**. (mehu on jaollinen, siksi predikatiivi "makea" on partitiivissa)

Pekka on **mukava**.

Tämä kello on tosi **kallis**.

Housut ovat **likaiset**.

Häät olivat **upeat!**

Hiekka on **lämmintä**.

Viini on **hyvää**.

Kellot ovat **kalliita**.

Nämä opiskelijat ovat **erittäin ahkeria!**

Lisäksi *-minen*-muotodot ovat suomessa jaollisia. Siksi adjektiivi on niiden kanssa partitiivissa.

Uiminen on **mukavaa**.

Uiminen on mukava **harrastus**.

Television katsominen on **tylsää**.

Tv:n katsominen on helppoa **ajanvietettä**.

Lentokoneella lentäminen on **jännittävää**. Lentäminen oli jännittävä **kokemus**.

Vuorikiipeily voi olla **vaarallista**.

Vuorikiipeily on liian vaarallinen **suunnitelma**.

- HUOM! Predikatiivilauseessa voi olla kielto, erilaisia modaalisia ja temporaalisia muotoiluja mutta ne eivät muuta predikatiivin sääntöjä. Aina katsotaan silti lauseessa olevan substantiivin jaollisuutta ja vain sitä.
 - Tämä talo ei ole **vanha**.
 - Tämän pitäisi olla **teetä**.
 - Pekka voisi olla **mukava tyyppi**.
 - Jäätelön syöminen aamupalaksi ei ollut **kovin hyvä idea**.
 - Tämä mekko olisi ollut **kaunis**, jos ei olisi mennyt rikki.
- Myöskään definiittisyys tai epämääräisyys ei vaikuta predikatiivilauseissa. Voin tarkoittaa tiettyä joukkoa ja sanoa *Kaikki meidän lapset ovat **pitkiä*** tai voin tarkoittaa jotain epämääräistä joukkoa sanomalla *Lapset voivat olla **pitkiä**, jos heidän vanhempansakin ovat*. Sijamuotoon tämä definiittisyys tai epämääräisyys ei vaikuta ollenkaan. Eli helppo juttu! Vain jaollisuus vaikuttaa. Pitää vain muistaa, MINKÄ sanan jaollisuutta tarkastellaan (no substantiivin!).